

عنوان مقاله:

سرشت زیبایی شناختی شاهنامه ی فردوسی

محل انتشار:

فصلنامه نقد ادبی، دوره 11، شماره 43 (سال: 1397)

تعداد صفحات اصل مقاله: 30

نویسندگان:

چیمین فتحی - *student of persian language and literature, university of Mohaghegh Ardabili*

رامین محرمی - *associate professor of persian language and literature, university of Mohaghegh Ardabili*

بیزن ظهیری - *associate professor of persian language and literature, University of Mohaghegh Ardabili*

شهریار گیتی - *assistant professor of arabic language and literature, university of Mohaghegh Ardabili*

خلاصه مقاله:

باوجود هماهنگی و همسانی شاهنامه‌ی فردوسی با آنچه هگل در درس‌گفتارهای زیبایی‌شناسی درباره ویژگی‌های حماسه اصیل برمی‌شمارد، وی شاهنامه را حماسه‌ای غیرمنسجم و فاقد مرکز عملکردی مستقل می‌خواند که نمی‌توان به آن عنوان حماسه واقعی را داد. او حماسه اصیل را جلوه تمامیت جهان یک قوم می‌داند که حاصل تعین‌یابی و تظاهر انسانی اسطوره‌های نامنجم و نابسامان پیشین، یعنی ایدئال‌شدگی طبیعت به وسیله روح است. بنابراین شعر حماسی اصیل را، به مثابه نخستین مرحله خودآگاهی روح مطلق، می‌توان هنر ناب (مطلق) تلقی کرد که با ایجاد نوعی خودآگاهی جمعی در اجتماع تاریخی، از بالاترین درجه هم‌نوایی ذهن و عین برخوردار است. زیبایی‌شناسی شاهنامه‌ی فردوسی هم بر تحقق عینی محتوای اساطیری آن، یعنی «ستیزگی و آمیزگی نیروهای متضاد هستی»، از رهگذار گرایش‌های اجتماعی، سیاسی و اخلاقی و به تعبیر دیگر بر تظاهر یگانگی اندام‌وار دوگانه‌ها استوار است. در این مقاله، نخست با استفاده از دیدگاه خود هگل درباره حماسه اصیل و نیز با بهره‌گیری از یافته‌های پژوهش‌های دیگران، به نظرات او درباره شاهنامه پاسخ داده شده است؛ سپس با تکیه بر مقولاتی خاص از «فلسفه روح» هگلی، از جمله خانواده، نظام نیازها و کشور یا دولت، در مقوله اخلاق اجتماعی، به شیوه تحلیل تطبیقی، سرشت زیبایی‌شناختی شاهنامه در خلال تمامیت حماسی، در مولفه‌های برون‌همسری، تضاد و تمامیت در جهان پهلوان شاهنامه، بن‌مایه‌های واگشتی و کلیت در طبقات چندگانه اجتماعی نشان داده شده؛ و بدین ترتیب، با تطبیق عناصر تمامیت‌بخش حماسی در شاهنامه بر اصلی‌ترین شاخصه‌های حماسه اصیل هگلی، بیان شده است که شاهنامه‌ی فردوسی نیز، همچون بعضی از بزرگ‌ترین حماسه‌های اصیل جهان، با برخورداری از شاخص‌ترین ویژگی‌های حماسه اصیل برخلاف دیدگاه هگل حماسه‌ای اصیل است و ضمن دربرداشتن قدرت انتقال فهم مشترک دینی و اخلاقی از جهان، هنری جهان‌شمول و ماندگار شمرده می‌شود.

کلمات کلیدی:

..Aesthetics of Ferdowsi's Shahnameh, Hegelian philosophy of art, subjectivity and objectivity, unity

زیبایی‌شناسی شاهنامه، فلسفه‌ی هنر هگل، عین و ذهن، یگانگی.

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1836094>

